

У
Н
И
В
Е
Р
С
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СТАРМАЛИ

У Новоме Саду 10. марта 1885.

„Стармали“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — годишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Србију и друге крајеве 10. — 5. — 2½ динара или франка. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; Издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду рукописи се шиљу уреднику (Dr. J. Jovanović, Wien IX. Porcellangasse, 56.) — Преплата и све што се тиче администрације шиље се штампарији А. Пајевића у Нов. Саду. — За огласе плаћа се 6 новч. од реда, слова као што су ова и сваки пут 30 новч. за жиг.

Претераним пријатељима српским у Загребу.

Пријатељство више вреди
Него врећа сува злата.
Пријатељство људе јача,
Отвара им срећи врата.

Без њега се мрко гледе
И рођена до два брата.
Пријатељство нека буде
Измеђ Срба и Хрвата.

У невољи и у јаду
Будите нам ви на страни;
Ал нам никад не будите
Пријатељи претерани.

Јер ви знате и то бити.
Ево један пример овде:
У „Позору“ вигнули сте:
„Ћирилица очи боде!“

Чије очи? — Ако ваше,
Е па ви је не читајте.
Мислите ли очи наше, —
Окајте се, мира дајте.

Наше очи не мож' нико
Боље чува' од нас сами;
А ми смо их сачували
И на сунцу и у тами.

Ћирилица никад није
Наше очи бола, роде;

Али има друго нешто,
Што до срца чак нас боде.

То су јади наши горки,
А братински греси вељи.
Отклоните те убоде —
— Ако сте нам пријатељи.

Крешимир.

Шетња уз часни пост.

Боже мој, како је то добро, те једна наша књи-
жара издаје по 17 календара уједаред. До данас да-
богме нисам у томе видио никаква добра, е ал данас
уз часни пост, покајао сам за то своје сленило. Та
да нема толико календара, зар си ико знао, да се ми
у овом тренутку налазимо у сред часнога поста. Бога
ми, не би. Јер да суди човек ван календара, сигурно
би мислио да живимо не друго, него баш у вражијем
добу.

Не мојте мислити, да ја све ово наводим на лист
„Вражје Доба“. Боже сачувај. Та да не живимо
у правом вражјем добу, не би било ни тога листа,
као што не би било ни врашког рога, да нема —
сатане.

Ал да, реч је о часном посту. Наше новине пи-
тају: „Куд се дева Немањино благо?“, а поговара
се, да ће наш јединац издати нову посланицу, у ко-
јој ће доказати, како је уз часни пост смешно такво
питање. „Часан“ долази од речи: „част“, (частити
се,) те према томе „часан пост“ није ништа друго,
него пост уз чашћење и теревенке. А пошто су баш
калуђери највећма позвани да одржавају „часне
посте“, то је излишно и питати: „Куд се дева Не-
мањино благо?“

У осталом, онако би се дао протумачити „часни пост“ само са филолошке, језикословне, стране. По могло би бити и другог, логичног тумачења. „Часан пост“ је само за „часне“, а не за „нечасне“ и „нечастиве“, па и с тога гледишта је смешно питати: „Куд се дева Немањино благо?“

Но гле, увукао ми се у среду и трећи доказ, и тај је доказ канда још понајбољи. Наши календари, па и оних седамнајст, о којима сам мало пре говорио, бележе за сад само „часни пост“ а тај се пост „пречасну“ господу не тиче. И одиста видимо да их се не тиче.

Ето на прилику Његова Наименованост, отишла је у Будапешту на „велики сабор.“ Тамо ће гласати за владин предлог о горњој кући, и тиме помоћи, да Јевреји и њихов морал опет дођу до уплива. Против тога се до душе Христос борио, па и умро на крсту; да тога није било, не би било данас ни „часног поста“, е ал данас се са свим друкчије гуди.

Па ни из других ствари које се око нас догађају, не провирује часни пост. Мал, мал, па тек донесу новине вест, да се у овом ил оном манастиру потезала сикира и развљачило се вино; докаже се судски да је попа Вића проневерио брашно за поскурице и поклањао црквени угљен својој прањи и т. д. ит.д. Једино добро што је наш јединац и уз часни пост — јединствен. — Сад му се баш прохтело да обилази вршачку дијецезу, ал да му је одиста стало до православља, он би је требао одиста обилазити, али онако далеко унаоколо. Па онда има још

један разлог због кога је баш сад требао остати код куће. Цела његова слика и прилика неће никога подсетити на часни пост, него далеко пре на часни — мрс. За то вам истину кажем: срећа наша те има забележено у календарима какво је доба, иначе се нико не би сетио на то.

Но овако изгледа цела ствар, кад се посмотри са једне стране. Ал кад се загледа „обострано“ онда је већ нешто друго, јер из тога излази сасвим нешто треће. А то треће изгледа ево како: Овако великог часног поста нисмо никад имали, као сад. У целокупном нашем животу нема ничега, од чега би се могли очемерити. Правда нам је врло, врло мршава; у књижевности једемо готово само корење, а наша друштвеност се утајила, утишала, умирила, баш као што и приличи уз пост. Изгледа као да смо се одрекли свачега, што је добро, свега што би могло да нас весели и оживи. И наши црквени великодостојници ставише нас на врло траљаву храну. Имамо до душе бар наименованог патријара, али кад треба да се прослави апостол Методије, онда нас напушта саме. Заузет је „постом“, па нам даје прилике, да и ми мирски људи натакнемо на главу камилавку и чинимо оно, што би он требао чинити. У осталом ко зна, можда то чини из претеране скромности, јер неће никома да даде прилике, да једаред мора и њега славити.

Међутим оно, што не достаје нашим црквеним великодостојницама, то у пуној мери накнађује наш министар председник. Није никакво чудо, што тога господина високо цени и уважава његова наименованост

ПОДИСТАК

Копаше блага.

Хумореска Лазе Наичића.

Нику Визеша познају људи из његовог краја, али га у осталој вароши готово нико не познаје. С тим ће га мање разуме се познавати остало Српство, а то је штета. Ника је човек ориџиналан, па је вредно, да се свако упозна с њим. С тога сам ја на себе узео дужност да га ширем свету представим, а пре тога морам отворено признати, да ће ова прича имати по свој прилици доста мана, али имаће и једну врлину: биће потпуно истинита. Ја нећу ни једно словце ни одузети ни додати, него ћу причати онако, како јесте и како је било.

Ника Визеш човек је млад. Тек што је тридесету годину превалио. Спољни изглед није му баш најлепши, те се не може потужити, да су за њим девојке разбијале прозоре, кад он пролази улицом. Величине је осредње, сувоњав је, тела танка а главе повелике, те кад га човек издалека види, е он изгледа као струк мака. ситац, танак, а уједаред се на том танком струку види, како се лелуја нешто покрупније, глава. Очију је грахорастих, а израз истих врло је чудноват: и не можеш му из очију ништа прочитати, као да тај човек и нема душе и као да није никад ни о чем мислио, а други пут опет можеш му прочитати са свим јасно, да је то човек, на којег је кивна судбина излила сву своју злост. Можеш му у таквом тренутку прочитати еву досадању историју, која се састоји из две речи: беде и невоље. Поред тога може му се из очију —

жао ме је, ал бадава, морам истину рећи — прочитати и умна ограниченост, која му поред осталих беда и невоља не да главе подићи. Оно, да он има само новаца, умна ограниченост не би му ништа сметала, та колико су њих умних богаљева једино због свог новца уважени и сретни, али овако зло и наопако по сиротана Нику: ни новаца ни памети! — Лице му изгледа као узорана њива: пуно је бразда и бора. Бркови су му повећи и расту управо као трска у риту; не дотерује их никад, те му се над устима пружају као стреја, што и онако ружног човека још много ружнијим чини, него што је у истини. Уста су му широка, те кад их при смејању развуче, виде му се готово сви зуби, па тада изгледа као оно страшило од бундеве. Само још фали, да му се из уста свећа светли, па нико не би рекао, да то није бундева.

Ето, тако изгледа Ника Визеш, али по срцу је врло добар човек. Верује свакоме и ником не жели зла. По занату је чизмар и то од оних јадних људи, које наш свет крпама назива. Раден је, али шта му хасна, кад нема посла; нико му не даје рада, па нема ни зараде. Једино што крпи стареж и прави по неку ципелу за Немеце, па с тога кубури свакојако. Занат је веле златан, али за Нику није. За њега је јадан и жалостан, те с тога и није никакво чудо, што он ништа ватреније не жели, него да се докопа каквог закопаног блага, па да онда живи мирно и задовољно. Овако пак непрестано га дави јад и невоља, а не може имати ни наде, да ће се својим радом и својим занатом моћи подићи. Овако нема ни пасуља доста, а на печење не сме ни да помисли. У години дана ако свега трипут само једе печења на подне и у вече. У таквим таквим

јер има за то пуно узрока. Ни један апостол, ни један светац нема толико заслуге за пост, као министар Тиса. Од кад је он на влади, пости се боже мој у овој земљи, као никад до сад; а пости се и онда, кад не пише о томе у календару. Кад би се величина и снага Хришћанства мерила по посту, онда би ми у Угарској, хвала буди нашем министарпредседнику били најсмренији. За време апостола, одлазио је многи свет у азијске шуме и пустиње, ал за време министра Тисе траже држављани ове земље чак америчке шуме и пустоши.

„Господи: шта треба да радим, па да заслужим блаженство“, питао је неко Христа. — „Подај пре свега све што имаш сиротињи, па пођи замном“ одговорио му је Господ. . . . „Подај све што имаш екуектору, па иди ако хоћеш у Америку“ — вели данас наш министар-председник.

Велика су дела твоја о наш министару! Ти нас научи посту, мучењу и патњи; ти нас сачува од раскоши и чемера.

Но да завршим ову шетњу уз пост, са једном истинитом причом. Отшетао је један Мађар из горње Угарске и то баш онда, кад је славио министарпредседник десетогодишњицу своје владавине. Молио се дуго, док су га пустили, ал га напослетку саслушаше, јер рече, да има врло важна посла.

„Шта хоћеш пријатељу?“ — пита га министар.

„Хоћу господару да те питам нешто. Реци ми молим те по души, мислиш ли ти још дуго бити у овој земљи министар?“

приликама увек мете сто код прозора, па ту руча и вечера, да би га могао кроз прозор свако видети, ко би туду улицом прошао, а кад би ко од познатих стао код прозора и онако га у шали запитао: „Шта је Нико, шта радиш?“ он би онда руком показао на печење и с ноносом одговорио:

„Та ништа! Ето, тако сиротиња живи!“ Сиромаси! Хтео би да вара свет, као да он увек једе печења, а овамо читав шор зна, да Ника доста пута мора позајмљивати од свог суседа Арсе Пирошанина хлеба и неколико главица црног лука, да би тог дана он и његова жена имали шта јести. Иначе има и Ника по неки пут својих лепих и слатких часова, кад Немице мало јаче навале на њега са назаром, те он прода више пари такозваних „халбшуа“, какве носе Немице по доњем Банату. Онда сиромасу преостане који новчић, те он за то купи по мало ракије и вина, па онда благује и плива у миљу као да је у истини какав крупни богаташ, пак му се све пресица. Али брзо за тим ступи хладна збиља са свом својом грозотом. Ники је онда врло тешко око срца и онда ни о чем другом не мисли, него како би наишао и ископао какво велико благо, па да онда може непрестано јести печења, у ујутру пити ракије, а при ручку и вечери вина.

За ту Никину слабост знали су његови суседи, па су с тога наумили, да га од те болести излече, о чему управо и хоћу да нишем.

* * *

Једно после подне дошао је Арса Пирошанин Ники у посету. Ника је седио на својој столици, подбочио је леви лакат на колена, а главу је наслонио на руку, па је

— „Зашто ме питаш тако?“ вели њему Тиса.

„Е, зашто те питам господару? Та од тога зависи срећа моја, па и срећа читаве моје породице. Ако ћеш још дуго владати, кажи ми по души, тако ти твоје деце, јер онда је крајње време да се селим из ове земље, док још имам чиме.“

Ту се нема шта више казати.

Ј.

У Ш Т И П Ц И.

Хрватски ђаци у Бечу приредили су прославу у спомен петедесетогодишњег препорођаја њихове књижевности. Кад се узме у обзир, да се на тој прослави певале српско-народне песме, да је Ческиња гђца Керблер певала, да су се продуцирали некакви Флоршиц, за тим Рен, (овај није рођен Крушедолац, те да се за то тако зове, већ носи немачко име Rehn) Фалер и Кон — онда је сасвим оправдано питање: па шта је било хрватскога на тој прослави хрватске књижевности?

* * *

И у политичком свету мења се мода. Сад више не ваља рећи „Његова Наименованост“, већ „Његова Небираност.“

* * *

Да се у Пешти нешто кува, види се отуда, што је Герман отишао тамо, али народу се никад неће моћи допасти јело, што му такав кувар буде скувао.

о нечем премишљао. Није ни приметио, кад је Арса ушао у собу.

„Помаже бог, Нико!“ поздрави га својим јаким гласом Арса.

Ника се уплашено трже из својих мисли, окрете се, да види, ко је то ушао у собу, али не одговори ни речце. Очеvidно га је збунио долазак Арсин, те му ни на памет не паде, да човека ваља отпоздравити.

„Што ме гледаш, као да ме не познајеш више?“ рече му Арса.

„А, ти си Арсо!“ одговори Ника полугласно, па обори очи, као да се постидио, или као да му је криво било, што га је Арса тргао из мисли, те му тако прекиде даље уживање.

„Што си тако оборио главу, као да се читав свет на тебе срушио? Буди јунак, момче, као што сам ја, па ни брига да те није!“ рече му Арса, па га десном руком снажно удари по рамену, да се Ника сав стресао,

„Хе, лако је теби, Арсо!“ одговори му Ника тужно, а никако главу да подигне. „Имаш вртаљ земље, узимаш туђу земљу на поле, тераш кирију, па можеш имати у кући и печења, и вина, и ракије, али шта ћу ја јадан?! Нит долази ко да крпим ципеле, нит ми даје ко чизме да ударим наглавке, нит наручују Немице цокуле, па ето јадан немам ни хлеба ни лука, а о печењу нећу ни да мислим.“ Ту се Ника облизну око уста, прогута пљувачку, као да је какав масан комад прогутао, а лице и уста развукоше му се на смеј, те у том тренутку изгледаше баш као права бундева. „Па тек вино и ракија,“ настави Ника горко и лице му на мах доби озбиљан изглед. „Ех! Нико, Нико, шта си богу згрешио, те се мораш тако злопатити?!“

* *
 Васа Кока оснива у Вршцу катедру за реторику. Вршачки се нотабилитети обвезали, да ће предавања редовно похађати, јер мисле, да ће се том приликом најслађе моћи спавати.

* * *
 Нашем народу у Вогњу је криво, што се калуђер Пантелејмон и свештеник Николић завадише и што се мал' не побише, јер је свако од њих хтео служити службу божију, односно да постање вогањским администратором. Народ да богме да нема право, јер ми се све донде можемо поносити, док су нам калуђери и попови тако ревностни, те не презају ни од туче, кад ваља своју дужност вршити. А не може се баш ни Герману замерити, што је једног усмено, другог телеграфски за вогањског администратора наименовао, те тако оба борца довео у судар, јер он јако воли наименовање, па што га у већој мери може делити, с тим му је милије.

* * *
 Поп-Вића из банатске Суботице узимао је за своју личну употребу из цркве брашно за паскурице и угаљ за пеглање кошуља. Но па то му се тек не може замерити, јер је тиме само документовао своју побожност и своје православље.

* * *
 Српска влада неће ни у чему да изостане иза аустријске, па као што је ова забранила Бошњацима,

„Еј жалостан Нико, што куњаш као каква бабускера, а овамо тек што се није на тебе срећа насмејала, па да ти буде сретно чак и девето колено.“

„Лако је теби: имаш свега доста, па ми се сад подсмеваш, него да си ти у мојој кожи, друкчију би ти песму онда загудио.“

„Баш си права будала! Готово да одем кући, па да ти не кажем неку важну ствар, рад које сам управо до тебе и дошао.“

„Важна ствар!“ ускликну Ника, па му се очи засијаше и подиже главу. Под „важном ствари“ он ни није друго шта разумевао, него закопано благо, па по што је пређе више пута о том предмету с Арсом говорио, то је са свим природно, што и сад под „важном ствари“ није друго шта разумео, него што обично разумева.

„Да. Рад једне врло важне ствари дођох до тебе,“ понови Арса са свим озбиљно. „Али ако теби није кана, да ме саслушаш, ја могу лепо опет отићи. Наћићу ја већ човека, који ће ме хтети чути“, настави он и пође према вратима.

„За бога човече, та јеси ли ти при себи?“ повиче Ника и скочи као помамам са своје столице, па ухвати Арсу за раме. „Остани код брата твога. Нико те лепше неће слушати и послушати. Та ти од мене немаш бољег пријатеља. Седи, брате Арсо. Немој бити луд, те да због ништа квараш наше старо пријатељство.“

„Но, но, немој ме тако горопадно вући,“ бранио се Арса, а говорио је таквим гласом, као да се још није са свим одердио, али се ипак видело, да ће попустити.

„Остани, брате Арсо, тако ти бога и нашег старог

Херцеговцима и Далматинцима, да читају „Српско Коло“ и „Заставу“, тако је ето и српска влада забранила Србијанцима. Ништа лепше, него кад се комшије тако лепо слажу!

* * *
 „Вражје Доба“ вели: „најпре на посао, па онда на конгрес.“ Оно, то не би тако ни ружно било, само — само да то није „ђаволски посао“, којим се иде на то, да се нашој аутономији отпева вечна памет.

* * *
 Министар Тиса хоће да пређе у православну веру, јер вели да православни патријарх и владика хоће да га у горњем дому потпомажу, а католички и протестантски црквени великодостојници неће.

Вл.

* * *
 Чујемо, да ће државни тужилац опет једну партицу да покрене против „Заставе.“ Вели се због чланка „о кукурузу као коњској храни“, јер се неки против тога побунили. Чини им се да би им та храна била врло мршава.

* * *
 Свакако, чуваће се и „Турски Марод“ и „Наше Доба“, да исти чланак прештампају, јер по њиховом начелу, не смемо ми Срби у Угарској ни коње вређати.
 Ж.

пријатељства!“ преклињао га Ника, а из великих очију му мал' што не грунуше сузе.

„Па добро. Ево остаћу...“ по даље Арса није могао говорити, јер га Ника жестоко загрли и поче га љубити, као што раздрагана мати у највећем миљу љуби чедо своје.

„Дакле важна ствар?“ запита Ника.

„Да,“ потврди Арса.

„Не говори даље!“ ускликну Ника и оде до врата, отвори их, па у кујни спази своју жену, која је ту нешто шушкала.

„Шта радиш ту?“ продера се он на њу.

„Кувала бих кад бих имала шта, а овако скупљам пепео. Требаће комшији за сапун.“

„Хајд' окани се ћорава посла. Иди у комшилук мало на разговор. Имам са Арсом да говорим о 'неким важним стварима, па жена не мора свашта чути.“

„Добро, добро. Отићи ћу већ.“

„Одлази одмах,“ зап веди јој муж па се врати Арси. Дакле заиста важна ствар?“ понови он своје питање.

„Да, врло важна,“ потврди Арса.

„Стани! Не говори још,“ рече му Ника и опет оде до врата, да види, је ли већ отишла жена му. У кујни је жена скупила пепео у саћурицу, па тек што није отишла.

„Шта, ти си још ту? Таки да си се торњала у комшилук,“ продера се он на њу.

„Ево ме идем већ. Не мораш се за то дерати као луд,“ одговори му жена увређена и оде на поље, а Ника је гледао за њом, да ли ће из куће изићи, па за тим забрави врата.

(Свршиће се.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Да се нешто...

Да се нешто зберу сљзе,
Све што их је негда лило
Сиротинство и патништво :
То би вел'ко море било.

Са обесних да се срца
Безмило на здере кора :
Јаки брод би мог'о бити,
Баш достојан така мора.

У том броду да се скупе
Сви, што живе од ужаса :
Романтичн пловили би
По том мору без таласа.

Али онда, да се нешто
Збију, сложе са свих страна
Уздисаји мученика,
Уздисаји сиротана —

Ух, од куд си на то дошла,
Мисли моја препитома!...
Тад би била страшна бура, —
Да чуднога бродолома!

3-1. 1.

Бука. Верујеш ли ти, да ће се ове године сазвати српско-народни сабор?

Шука. Не верујем.

Бука. Али ето по свим новинама пише, да ће се сазвати, па ваљда ће тако и бити.

Шука. Па баш за то не верујем. Тиса ће опет наћи какав узрок, те да опет не испуни праведан захтев српског народа.

Бука. Пре је рекао, да се сабор с тога не може одржати, што нису покуњени саборски трошкови. Тај се узрок више не потеже, па ја не знам, који би други могао сад потегнути.

Шука. Видиш, да си прост па те морам обавестити. Сад се поједини људи по новинама препиру, где да се одржи сабор: да ли у Карловцима, Будимпешти, или пак у Сент-Андреји, па по што се ти људи неће хтети сложити, то ће Тиса рећи; Сабора не може бити, јер ето не знамо, где га ваља одржати.

Бука. Живело пријатељство! Живела данашња српска влада!

Шука. Шта је теби за бога? Зар си сисао с ума, те тако несрпски кличеш?

Бука. Нисам ја сисао с ума, већ је моје клицање израз чисте радости. Ево ти па читај: Бошњаци и Херцеговци, што живе у Србији, заказали су збор, на којем су хтели протестовати против аустријских аспирација и продирања аустријске војске према Новом

Пазару и Солуну, па је тај митинг забранила српска влада.

Шука. Кад је тако, онда разумем твоје клицање, али ја још додајем: Боже правде и боже потлаченог Српства, спаси нас!..

Ђ. Знаш ли ти, бога ти, шта је то природњак?

Ш. Знам.

Ђ. А знаш ли, шта је то богослов?

Ш. И то знам.

Ђ. Е, ал' знаш ли ти, шта је, бити у један исти мах и природњак и богослов?

Ш. То неznam, а и не треба ми да знам.

Ђ. Немој рећи, да ти не треба да знаш. Ко данас може да буде у један исти мах и природњак и богослов, веруј, најбоље пролази. Као природњак имао би ти н. пр. да вучеш плату као професор на каквој гимназији, а као богослов да пишеш чланке у „Наше Доба“, да клањаш Њ. наименованости, а за све то да певаш у цркви, па да ти бог опрашта грехе.

Ш. Ђути молим те! знам све. Знам и шта мислиш.
Ж.

Разглаголствија.

II.

Пред-а-мном су три позива: 1., католичко-словенски позив на прославу хиљадугодишњице смрти св. Методија; — 2., нотабилитетски позив за разбацивање новаца на акције њиховој неакцији, т. ј. на стварање јежедневног листа (јежа ће припитомити влада, а бодље ће остати народу као дивиденда); — 3., „коњски позив“, управљен на г. игумана Г. — Од свију ових позива још ми се најбоље допада овај последњи. У првом се разлаже, како би за све Словене (дакле и за нас Србе) најбоље било, да полажемо сву наду и сав спас у јединоспасавајућу католичку веру. У другом се позиву налаже нотабилитетским присталицама, да се сваки од њих излаже трошку и улаже што више у њихово акц. подужеће. У трећем, тако званом „коњском позиву“, бар се ништа не лаже, него се позива, да манастирска управа, односно г. игуман Г., има доставити коње тога и тога дана у Вуковар на шестонедељну домобранску војничку већбу. (Стилизација је овде кратка и нејасна, јер се не види на кога се односи онај Erytton organs „коњски“, да ли на онога, који је то стилизирао, или на којима је писмо стигло, или на оне, који имају да дођу). Ја нећу наћи ни на један позив, — на „коњски позив“ за то не, јер нисам коњ, — а на прва два позива нећу се одазвати опет — из других (сличних) разлога.

Да се Велеградском прославом иде на веру, то су нам дали не само (што-но кажу) црно на бело, него и бело на црно. Јер зар није до скоро спомен Ђирила и Метода био црн лист у аналима католичанским; зар нису биле црне оне две и по године, које је Метод провео у тамници римској; зар није црн гар остао, кад су књиге Методове спа-

љене, а по заповести папиној? — А сад је политика узела белу креду, да све то замаже, — да се Власи не сећају. Чини ли се то масла ради, — и није ли то бело на црно. — Но Власи се ипак сећају, — само су још следе влашке дике (i. e. владике).

Па онда, молим вас, баш да одемо у Велеград, шта би радили тамо? — Да протестирамо!? — То не иде. Јер они протестанте нису тамо звали, него су бацили очи баш на нас православне. Или зар да се дамо тамо (да опрости Њ. Наименованост) кризмати! Ни то не иде. Јер кризмање бива у виду ћушке, — а наша вера и наш образ ћушка нити требају, нити их примају, а ко би их примио тај (просто му) нека буде католички примас, — али за православног пастира није створен. И тако ми, који већемо да будемо ћушнути (и који нисмо ћушнути) из овога свега јасно видимо, да је ова нова пропаганда са свим у своме реду, т. ј. ако се изговори онако, како је код нас изговарају scilicet: не пропаганда, него — пропаканда.

Но мачимо се тога, па да потражимо какву невинију шалу:

— Чудновато је, како по који-пут и журналисте такозваних цивилизованих народа сигурно од тешке журности, да испуне лист, избаце какву величанствену бесмисленост, а сигурно за то, што је сада наступио пост, те отуда и у новинама наилазимо чешће на глупост. Пре кратког времена читао сам у једном познатом бечком политичком дневном листу следећу белешку: „Јучерања вест о смрти глумца Х. заслужује малу поправку. Исти глумац није умро, јер је из добре фамилије, а осим тога је још и часник у аустријској војсци.“ Из ове белешке видимо, да је та мала поправка истог листа спасла дотичном глумцу живот, а уједно дозвољамо, на који би се начин могло најлакше доћи до бесмртности. Треба само сваки, да избере при рођењу себи матер из добре фамилије, а да би био још сигурнији, то нека се потруди, да постане часник у аустријској војсци, чему је довољна само телесна способност, па је онда постигао поред бесмртности душе и бесмртност тела. Та је белешка заиста права германска глупост! Какс би то чудновато изгледало, кад би се такав начин писања и код нас одомаћио. Зар нас неби изненадило, кад би н. пр. једног лепог дана наишли на ову вест у новинама: „Нашим нотабилитетима још није испало за руком, да нађу, поред већ назначеног шефредактора, довољан број способних чланова за уредништво њиховог „бити имајућег“ дневног листа, јер је забрањен улазак — рогатој марви из Румуније у Угарску.“ — Ма, људи, где је ту логична свеза? У каквој су свези наши нотабилитети са румунском рогатом марвом? Та они морају као покорњејше присталице Тисине идеје одбацити од себе могућност имања ма и најмањег рога. (А и на што би им био, кад се људи не везују за рог, — него за језик.)

Или узмемо какву другу вест од сличне логике. Шта би сте рекли кад би у новинама н. пр. читали: „Сад је извесно да ће се наш сабор држати у Кар-

ловцима, јер је куварица манастира Крушедола била на карловачкој пијаци и купила три вреће рена.“ — Јелте да би то будалаштина била! — Но хвала богу код нас у новинама нашега доба нема таквих нелогичности — (него друкчијих).

Ad vosем рен! Чудно ми је што се „Стармали“ чуди, како је могао један манастир потрошити, или бар у годишњи рачун ставити 300 фор. трошка на рен. За то ћу да му докажем да је рен данас у моди, као што пре никад није био: У нас је сада многи свештеник, званичник, доктор, новинар, професор и ђак покварен. Народ је од многа терета изнурен; са својим противницима још није измирен. Многи Србин постаје Назарен (ма да је до сада био у православљу ватрен). А онај који је жезлом и палицом обдарен, његов је сваки корак измерен, како би добио што већи терен, да постане у аутономији нашој суверен. Он слуша гласе сирена, а не слуша глас народа (глас сина Божија) Није чудо дакле, што и манастирски рачун мора да буде папрен.

Где се тако газдује, ту помаже само коренита поправка. И ко год није достојан свога места, тај треба да буде презрен и законитим начином оборен, па био ма ди.

То му вели

Мади.

П у с л и ц е.

△ Албанешка побуна мора бити да је опасна, кад је дошло већ и до конзултације. (Или је можда баш та конзултација узрок болести.)

✠ Ми Срби, Бугари и Грци свађамо се о Македонију. Ако потраје та свађа, онда ће Македонија бити пре свача, него наша.

— Руси и Енглези почели се јако разилазити. Али чујемо да се сад опет једни другима приближују (у Афганистану).

□ Док се у манастирима виче: „Дај за рен!“ — догде се у народу шапће: „На за рен“.

○ Најновију пештанско-поштанску крађу учинио је неки г. Мар. — И тако ти је нама суђено да патимо и од немара и од мара.

♠ Близу Карловаца напао један орао неког човека, а то зато, јер је човек био згурен, па је орао мислио да је дете. — За то не ваља кад се људи гуре, већ треба сваком приликом да покажу да нису деца.

♢ Угрон се тужи да се Маџари до слепила ритерски понашају према Хрџанима. Ми у тој ствари ритерства не онажамо, — али у толико више ританја.

Ђира. Даклем „Фрушка Гора“ је за балсамисање мртвих тела, и то из здравствених обзира, ради нас живих.

Спира. Па и до сада су људи умирали, па што нам „р. Г.“ то сретство не преноручи пре, — него баш поводом смрти једног калуђера?

Ђира. Тиме је она и нехотице признала, да у нашем калуђерству има неке трулежи још за живота, па кад нема балсама против тога животног трулежа (мал не реко трумежа), а оно бар да се латимо посмртног балсамисања.

Ђира. Хоћемо ли телеграфисати Вршачком ђакону?
Спира. А за што?

Ђира. Да му честитамо, што је добио црвен појас.

Спира. Знаш шта. Причекајмо док и Вршачка баба клисара и звонар добију црвен појас, па им онда можемо свима трома о једном трошку честитати.

Ђира. Пристајем.

Ситнижи.

Не буди му подрок!

Ово вам је калуђер

Особите врсте;

Чим га људи опазе,

Сви се таки крсте.

На гробу једног критичара.

Ево овде лежи

Новинарчић Ђуко.

За живота ј' увек перо

Критичарско вук'о —

Њим се увек туко'.

Карловчани веле.

Не треба нам више леда;

Не треба нам гора крупа;

И богослов уме

Да прозоре лупа.

(Ал за то се на лупаче

Баш нико не срди, —

Јер ми добро знамо

Одкуда риба смрди.)

— КО.

Д о с љ е д н о с т.

Наша браћа Хрвати „худочастише“ у Рим, да прославе Ђирила и Метода, а наскоро ће „нахрупити“ и у Велеград у истој намери. — Њима се и може веровати, да су највећи поштоваоци ових апостола, јер на дому своје ћирилицу методично прогањају.

Глас из Приједора.

Ко хоће слободе да се нажива и невинијех песама па се напјева, нека дође овамо у Приједор, — јер овђе за пјесме не затварају више од десет дана. Али на то се људи тако навикну, да им то постане сасвим нешто обично. Ко не вјерује, нека дође, пак ће се уверити.

Србин из Приједора.

Одговори уредништва.

Ђ. В. Г. Ви држите, да су на насловној слици обе руке левице, и она која зврца и она која држи сатану — Варате се. — Загледајте боље, пак ћете видети, да је на дољој руци оно к а ж и п р е т, што ви држасте да је м а л и п р е т — А што велите, „да би се сатана снажније могао зврцати десном руком“ — то имате право, — али из шувачке могао би се опет лакше отети. За то нека остане овако као што је. — Мило нам је што у потпису велите, да сте пријатељ „Стармалом“; а још ће нам милије бити, ако то пријатељство и стварније докажете.

Рајку у Сарајево. Стижу нам више дописа из Босне, али ни дописи собом, ни потписом не дају нам гаранције, да их не покреће лична омраза. Не бојимо се кривца жигосати — али волемо десет криваца пропустити, него ли једном учинити неправде.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Поштованој публици јављам, да сам *превео* и наумио издати први део

ГЕТЕОВОГ „ФАУСТА“

и позивам је учтиво, да се претплати.

Тај је први део дело за себе и сматра се као права трагедија под тим насловом.

О вредности тога најзнаменитијег дела великог немачког песника ваљда неће бити од потребе да се троше многе речи; доста то, да сами Немци при свакој збирци својих класика Гетеовог „Фауста“ на прво место међу и да је дело преведено можда већ на све културне језике, и то по више пута.

Неколико одломака из мог превода саопштио сам за последње две године у „Јавору“, „Застави“, „Позоришту“ и „Преодници“. По тим одломцима, које сам међу тим још поправио, моћи ће судити сваки и о целом преводу.

Не треба ваљда да додајем, да сам преводио с највећом савесношћу и да сам уложио сав свој труд око таквог дела: пазећи не само на смисао него и на стопе и на слик. Да је то био посао тежак и мучан вероваће ми радо сваки.

Превод сам читао некима, који знају немачку и српску књижевност и језик, и радо сам присвојио њихове примедбе на овај и онај недостатак.

До публике је стало, ако хоћемо и ми да имамо ту велику трагедију Гетеову у српском преводу.

Молим дакле све пријатеље српске књиге, да ми при купљењу претплатника буду на руди; радо ћу им дати десету књигу за труд или новац за њу.

Књига ће изцети до 12 штампаних табака а можда и више, а биће израђена тако, као што и приличи таквом делу.

Цена је у претплати 80 нов. или 2 динара, доцније ће бити скупља, дућанска цена. Рок претплати траје до Ђурђева дана.

Новци се шаљу поштанском упутницом *штампарију А. Пајевића у Нови Сад*, где ће се књига и штампати. Претплату из Србије прима *књижара Велимира Валонића у Београду*.

У једно молим сва славна уредништва српских и хрватских листова, да прештампају овај књижевни оглас.

У Новом Саду 23. фебруара 1885.

Милан Савић.

Прво ц. кр. прив. Дунавско паробродско друштво.

РЕД ШЛОВИДЪЕ.

Пошт. лађа од 15. марта 1885. до даље наредбе.

Од НОВОГ САДА у ТИТЕЛ: (товарна лађа) уторником и петком увек после 7 сати у вече.

Од НОВОГ САДА у ТИТЕЛ и станице НА ТИ-И: Средом и недељом у 5^{1/2} сах. после подне.

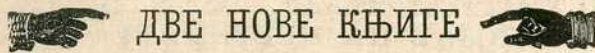
Од НОВОГА САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: уторником, средом, петком и недељом у 5^{1/2} сах. после п.

Од НОВОГА САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: Средом, петком и недељом у 5^{1/2} сах. после подне.

Од НОВОГА САДА у ЦАРИГРАД преко РУШ-ЧУКА-ВАРНЕ: Недељом у 5^{1/2} сах. после подне.

Од НОВОГА САДА у БУДИМПЕШТУ: Сваки дан у 10^{1/4} сах. пре подне.

Н. Сад. 12 марта (28 фебр.) 1885. Агенција.

ДВЕ НОВЕ КЊИГЕ
КОЈЕ СУ САД БАШ ИЗАШЛЕ.

I.

ЧИТАНКА

ЗА ПРВИ И ДРУГИ РАЗРЕД
НИЖИХ ЗАНАТЛИЈСКИХ ШКОЛА.

Мађарски написали:

Др. Геза Емерици Мавро Гелери
управитељ занатлијских школа, бележник зем. занат. задруге.

и

Јосиф Петерфи-Јагочки
министарски надзорник занат. школа.

За употребу српских ученика занатлијских школа

ПРИРЕДИО

Стеван В. Поповић

епарх. школ. референт.

Књига је тврдо укоричена и броји 300 страна.
Цена јој је 90 новч.

II.

ПЛОВИГРАД

ПРИЧА

ЖИЛ-ВЕРНОВА

ПРЕВЕО

Бранко Мушицки.

Књига је изнела 12 штампани табака на 8-ци, и цена јој је само 60 новч.

На обе књиге нека се наручбине упућују
Штампарији А. Пајевића у Новом Саду.

ОГЛАСИ.

ФРАЊЕ ХРИСТОФА
БЛЕШТАВИ

ЛАК ЗА ПОД,

без мириса је и брзо се суши.

Са својих практичких особина и једнострукости у употреби згодан је за самосвојно лаковање патоса. Има га у разним бојама (које су као год и масне) а и без боје, који патосу само блеска даје.

Углед и упутство за употребу налазе се код стоваришта.

Фрања Христоф, Берлин и Праг.

Проналазач и творничар правог блештавог лака за под.
Стовариште у Н. Саду код Љ. Стефановића.

1—6

ПОШТОВАНИМ ДОМАЋИЦАМА

У интересу је сваке домаћице без сумње, да може у свако доба зготовити добру каву, а то се зацело најбоље даје постићи мешањем Чинкел-ове црвеног крста каве, која је као што сви признају најваљанији и најкуснији фабрикат.

За то не треба ни једна домаћица да пропусти, а да не набави за своју кућу:

ЧИНКЕЛ-ОВУ ЦРВЕНОГ КРСТА КАВУ.

Чинкел-ова црвеног крста кава може се добити у свакој већој специјалској трговини у округлим пакетима од круте хартије.

Онда је само права, ако има на њојзи заштитна белешка црвеног крста.

С поштовањем
14—15

Авг. Чинкел-ови синови
Aug. Tschinkel Söhne.

НАЈВОЉИ
ПАПИР ЗА ЦИГАРЕТЕ
ЈЕ ПРАВИ
LE HOUBLON

ФРАНЦУСКИ ФАБРИКАТ
од SAWLEY & HENRY у Паризу.
Ваља се чувати од подражавања!

Само је онда овај папир за цигарете прави, ако је на сваком листу отисак Le Houblon и ако ваки картон има марку штитицу и сигнатуру.

25—36